

Opustil nás PhDr. Ján Hunka, CSc.

(28. decembra 1958 – 7. februára 2021)

Začiatok roka 2021 bol pre archeologickú obec naplnený žiaľom. Pár dní po Novom roku nás opustila prof. Tatiana Štefanovičová a o vyše týždňa neskôr stratila československá archeológia ďalšieho veľikána – prof. Evžena Neustupného. Krátko nato prišla ako blesk z jasného neba ďalšia smutná správa – po dlhom boji zväznanom v nitrianskej nemocnici s chorobou covid-19 nás navždy opustil aj dr. Ján Hunka.

J. Hunka prišiel na svet 28. decembra 1958. Pre svojich rodičov – Júliusa a Bernadettu sa tak stal oneskoreným vianočným darčekom (Kolníková a kol. 2021, 87). Vysokoškolské štúdium absolvoval na Univerzite Komenského na Katedre archívniectva a pomocných vied historických v rokoch 1978–1982. V tom čase bola dĺžka štúdia v tzv. neučiteľských odboroch skrátená z piatich na štyri roky, vďaka čomu mohol J. Hunka opustiť brány univerzity už v roku 1982 (Sokolovský 2011, 80). Tu dostal možnosť čerpať z poznatkov, ktoré mu sprostredkovali poprední archivári z celého Slovenska – či už to bol Jozef Novák, Darina Lehotská alebo Leon Sokolovský. Učarovala mu však numizmatika, a tak sa témou jeho diplomovej práce, ktorú odborne viedol doc. Jozef Novák, stalo mincovníctvo v období vlády Bela III. (1172–1196). Titul doktora filozofie získal o niečo neskôr, až v roku 1985 (Absolventi). Po skončení štúdia prešiel na nové pracovisko, ktorému zostal verný celý život – jeho dlhodobým pôsobiskom sa stal Archeologický ústav SAV v Nitre.

V rámci Archeologického ústavu SAV sa stal súčasťou numizmatického pracoviska, kde už pôsobila dr. Eva Kolníková. Kolegiálne si vymedzili obdobia svojho záujmu – E. Kolníková sa zameriavala na mincovníctvo doby laténskej a rímskej, kým J. Hunka zostal verný stredovekým a novovekým razbám. Ich spolupráca sa odrazila v pravidelných príspevkoch na stránkach periodika AVANS, kde od roku 1984 pravidelne spoločne publikovali zoznamy prírastkov mincí v zbierke Archeologického ústavu (Kolníková–Hunka 1984 a nasledujúce roky). Ich spoločným dielom bol aj takmer 300-stranový prehľad nálezov mincí zo Slovenska, ktorý vyšiel vo vydavateľstve Veda v roku 1994 (Kolníková–Hunka 1994). Krátko predtým však J. Hunka stihol publikovať svoju prvú monografiu – prvý diel Orientačnej príručky európskych mincí 16.–20. storočia, ktorý sa venoval uhorským razbám (Hunka 1992). Naň nadviazal o pár rokov neskôr príručkou pojednávajúcou o novovekých minciach z územia Poľska (Hunka 1997). Vytváral si tak základy pre svoj ďalší profesionálny postup. V rokoch 1994–1997 absolvoval vedeckú ašpirantúru, ktorú úspešne ukončil obhájením práce so zameraním na mince Arpádovcov a hospodárske vzťahy stredovekého Slovenska (Kolníková a kol. 2021, 7). Túto prácu sprístupnil širokej verejnosti formou monografie publikovanej o pár rokov neskôr vo vydavateľstve Veda (Hunka 2003).

Počas svojho pôsobenia na pôde Archeologického ústavu bol mimoriadne činným pracovníkom. Zoznam ním publikovaných prác má vďaka množstvu štúdií i menších príspevkov niekoľko stoviek jednotiek. Záujem laickej verejnosti o numizmatiku mu otváral dvere na oveľa širšie fóra, než ktoré poskytovali vedecké konferencie a semináre, na ktorých sa pravidelne zúčastňoval. Mnohokrát vystupoval v rôznych televíznych i rozhlasových reportážach a v prípade záujmu nikdy neváhal zorganizovať prednášku na vhodnú tému, najmä na pôde pobočiek Slovenskej numizmatickej spoločnosti po celom Slovensku. S aktuálnymi nálezmi mincí zoznamoval odborného i laického diváka na mnohých výstavách, kde sa podieľal na tvorbe libriet a scenárov numizmatických expozícií. S jeho menom je zviazaných viacero výstav, medzi nimi napríklad *Lice a rub mincí a medailí* v Múzeu mincí a medailí v Kremnici, *Dedičstvo Karola Veľkého* vo Východoslovenskom múzeu v Košiciach či výstava zameraná na dejiny gotického výtvarného umenia, ktorú organizačne zastrešovala Slovenská národná galéria (Správa 2004, 30; 2018, 60).

Počas života sa mu dostalo výnimočnej možnosti odovzdať svoje nadobudnuté vedomosti z praxe aj mladej generácii bádateľov. Na Katedre archeológie Filozofickej fakulty UK v Bratislave viedol viaceré prednášky na rôzne témy (Mince a archeológia; Antická numizmatika; Antická

a stredoveká numizmatika; pozri Správa 2006, 65; 2010, 284; 2011, 262; 2012, 433). Na čas sa mu dokonca podarilo pôsobiť na svojej domovskej katedre, kde prednášal predmet Dejiny peňazí. Ako pútavého prednášajúceho si ho pamätajú aj študenti Katedry histórie Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre (Správa 2008, 171).

Ján Hunka patril k mimoriadne angažovaným členom slovenskej archeologickej a numizmatickej obce. Od roku 1986 bol členom Komisie pre numizmatiku pri AÚ SAV, neskôr Národného numizmatického komitétu Slovenskej republiky pri SAV, kde sa v roku 1997 ujal funkcie predsedu (Kolníková a kol. 2021, 8). Svoju činnosť rozvíjal aj na pôde Slovenskej numizmatickej spoločnosti pri SAV, Slovenskej archeologickej spoločnosti pri SAV (od roku 2011 bol aj členom jej Výboru) či Spoločnosti Antona Točíka (Správa 2006, 31; 2011, 47). Jeho erudovanosť v odbore numizmatika ho priviedla medzi členov Vedeckého kolégia generálneho riaditeľa SNM v Bratislave, Vedeckej rady AÚ SAV a Vedeckej rady Historického múzea SNM (Správa 2013, 65; 2016, 2; 2020, 69).

Do spektra bohatých aktivít J. Hunku patrila účasť na viacerých edičných projektoch. Bol členom autorského kolektívu edície Staré Slovensko, kam v jej prvom zväzku prispel kapitolou venovanou numizmatike (Hunka 2013). Bol spoluautorom knihy *Kronika peňazí na Slovensku*, kde spoločne s E. Kolníkovou, E. Mínavičovou a Z. Šustekom komplexne zhodnotil rozsiahly súbor numizmatických nálezov z územia Slovenska (Kolníková a kol. 2009). Za túto publikáciu získal Prémium Literárneho fondu za vedeckú a odbornú literatúru za rok 2009 (Správa 2011, 75). Výsledky svojich viacročných výskumných aktivít publikoval spoločne s M. Budajom v knihe *Nálezy mincí na Slovensku V/1* (Budaj–Hunka 2018). Kniha prezentuje súbor vyše 10 000 mincí z obdobia od 3. storočia p. n. l. až do roku 1526. Svojím spracovaním a zasadením jednotlivých nálezov do širšieho kontextu poskytla táto publikácia jasnejší pohľad na spoločenský a hospodársky vývoj v jednotlivých regiónoch Slovenska. Jej závery dodnes nestratili svoju platnosť.

Ján Hunka bol počas svojho pôsobenia na pôde Archeologického ústavu v Nitre spoluriešiteľom viacerých výskumných projektov. Podieľal sa na výskume stredovekej sakrálnej architektúry prostredníctvom nedeštruktívnych metód. V rámci tohto projektu sa mu podarilo analyzovať súbory mincí zo zaniknutého stredovekého kostola v Práznovciach či kostola Narodenia Panny Márie v Socovciach (Hunka–Samuel 2011; 2011a). Od roku 2015 bol riešiteľom projektu VEGA s názvom *Nové nálezy numizmatických pamiatok vo vzťahu k archeologickým a historickým prameňom* (Správa 2016, 118). Zúčastňoval sa aj na riešení projektov *Transkarpatské tovarovo-peňažné vzťahy v 2. pol. 1. tisícročia po Kr.*, *Mince z 11. až začiatku 16. storočia v kontexte stredovekého vývoja Uhorska* či *Nálezy stredovekých a novovekých mincí na Slovensku* (Správa 2006, 47; 2007, 50; 2008, 57).

Za svoju vytrvalú a zásluhnú činnosť sa mu dostávalo uznanie už v priebehu jeho života. Od Slovenskej numizmatickej spoločnosti získal medailu II. stupňa za zásluhy o rozvoj numizmatiky na Slovensku. Jeho prácu si uctili i v zahraničí – Polskie Towarzystwo Numizmatyczne vo Varšave mu udelilo zlatú medailu prof. R. Kiersnowskiego za zásluhy o rozvoj a popularizáciu poľskej numizmatiky (Správa 2011, 75). Na Slovensku získal roku 2016 od Slovenskej numizmatickej spoločnosti medailu za zásluhy o rozvoj numizmatiky (Správa 2017, 108). Na domácom pracovisku bol v roku 2018 ocenený bronzovou plaketou AÚ SAV pri príležitosti 60. narodenin a zároveň 35 rokov pôsobenia na pôde Archeologického ústavu (Správa 2019, 78). O rok neskôr si ho Slovenská numizmatická spoločnosť pri SAV opätovne uctila udelením medaily (Správa 2020, 81).

Jeho energia a pracovitosť sa pretavila aj do editorskej a zostavovateľskej činnosti. Od roku 2011 bol zostavovateľom časopisu *Denarius*, no jeho meno je pevnejšie spojené s periodikom *Slovenská numizmatika* (Správa 2012, 45). Členom redakčnej rady sa stal už v roku 1994, o osem rokov neskôr prebral úlohu jeho hlavného zostavovateľa. Pod jeho taktovkou vyšlo päť ročníkov tohto časopisu (XVI–XX). Nasledujúce číslo už, bohužiaľ, nestihol dokončiť. Numizmatická a archeologická obec na Slovensku tým prišla o popredného odborníka, usmievavého kolegu a priateľa.

Čeť jeho pamiatke.

Martin Neumann

Literatúra

- ABSOLVENTI: Absolventi. Dostupné z <https://absolventi.uniba.sk/>, cit. 31. 3. 2022.
- BUDAJ, M.–HUNKA, J., 2018: Nálezy mincí na Slovensku V/1. Bratislava – Nitra.
- HUNKA, J., 1992: Orientačná príručka európskych mincí 1. Mince Uhorska 1526–1918. Nitra.
- 1997: Orientačná príručka európskych mincí 2. Mince Poľska 1506–1864. Nitra.
- 2003: Mince Arpádovcov z rokov 1000–1301. Ich podiel na vývoji hospodárstva stredovekého Slovenska. Nitra.
- 2013: Numizmatika, In: Staré Slovensko 1. Archeológia ako historická veda (Bujna, J.–Furmánek, V.–Wiederermann, E., edd.), 67–70. Nitra.
- HUNKA, J.–SAMUEL, M., 2011: Nálezy mincí zo zaniknutého stredovekého kostola Všetkých Svätých v Práznovciach (okr. Topoľčany), Slovenská numizmatika 19, 159–165.
- 2011a: Nález mincí typu „Redwitz“ z výskumu kostola Narodenia Panny Márie v Socovciach, Slovenská numizmatika 19, 148–156.
- KOLNÍKOVÁ, E.–HUNKA, J., 1984: Prírastky mincí v Archeologickom ústave SAV v roku 1983, AVANS 1983, 124–129.
- 1994: Nálezy mincí na Slovensku IV. Nitra.
- KOLNÍKOVÁ, E. a kol., 2009: Kolníková, E.–Mínavičová, E.–Hunka, J.–Šustek, Z., Kronika peňazí na Slovensku. Od najstarších čias do roku 2009. Bratislava.
- KOLNÍKOVÁ, E. a kol., 2021: Kolníková, E.–Mínavičová, E.–Soják, M.–Šustek, Z., PhDr. Ján Hunka, CSc. – život a dielo, Slovenská numizmatika 21, 7–34.
- SOKOLOVSKÝ, L., 2011: Katedra archívnictva a pomocných vied historických. In: 90 rokov Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave 1921–2011 (Sokolovský, L., ed.), 79–82. Bratislava.
- SPRÁVA, 2004: Správa o činnosti organizácie SAV za rok 2003. Nitra.
- SPRÁVA, 2006: Správa o činnosti organizácie SAV za rok 2005. Nitra.
- SPRÁVA, 2007: Správa o činnosti organizácie SAV za rok 2006. Nitra.
- SPRÁVA, 2008: Správa o činnosti organizácie SAV za rok 2007. Nitra.
- SPRÁVA, 2010: Správa o činnosti organizácie SAV za rok 2009. Nitra.
- SPRÁVA, 2011: Správa o činnosti organizácie SAV za rok 2010. Nitra.
- SPRÁVA, 2012: Správa o činnosti organizácie SAV za rok 2011. Nitra.
- SPRÁVA, 2013: Správa o činnosti organizácie SAV za rok 2012. Nitra.
- SPRÁVA, 2016: Správa o činnosti organizácie SAV za rok 2015. Nitra.
- SPRÁVA, 2017: Správa o činnosti organizácie SAV za rok 2016. Nitra.
- SPRÁVA, 2018: Správa o činnosti organizácie SAV za rok 2017. Nitra.
- SPRÁVA, 2019: Správa o činnosti organizácie SAV za rok 2018. Nitra.
- SPRÁVA, 2020: Správa o činnosti organizácie SAV za rok 2019. Nitra.